

Husitská teologická fakulta

Univerzity Karlovy

Státní závěrečná zkouška (bakalářská)

Sociální práce

Tematické okruhy:

1. a) Vymezení předmětu sociální práce. Dějiny charitativní činnosti – starověk, středověk, novověk. Vývoj moderní sociální práce jako oboru. Poslání, cíle a úrovně sociální práce. Klíčové principy sociální práce. Mezioborové vztahy. Lidská práva v sociální práci. Kvalita života
b) Základní definice a pojmy sociální politiky. Objekty a subjekty sociální politiky. Principy sociální politiky. Aktéři sociální politiky. Funkce, nástroje a financování sociální politiky
2. a) Kompetence sociálního pracovníka a jeho profesionální sociální role. Etický rozměr sociální práce. Etický hodnotový žebříček sociálního pracovníka. Profesionální etický kodex sociálních pracovníků ČR. Dilemata sociální práce
b) Historie sociální politiky. Vývojové etapy sociálního státu. Faktory, které vedly ke vzniku sociálního státu. Typologie sociálního státu
3. a) Teorie sociální práce. Poslání, cíl a úrovně sociální práce. Teorie významné pro sociální práci. Sociální služby: služby sociální péče, služby sociální prevence a sociální poradenství
b) Sociální zabezpečení a jeho pilíře. Principy sociálního zabezpečení. Cíle sociálního zabezpečení. Systém sociálního zabezpečení. Instituce sociálního zabezpečení. Funkce sociálního zabezpečení
4. a) Metody sociální práce s klientem. Případová práce. Vymezení základního procesu případové práce. Etapy práce s klientem, analýza pomoci a pomoci k svépomoci, rozvoj sociálního potenciálu. Hodnocení údajů o klientovi. Komplexní diagnostika v sociální práci. Interdisciplinární kooperace v diagnostické činnosti
b) Vzdělávací politika, principy. Funkce vzdělávání. Systém vzdělávání v ČR

5. a) **Komunikace s klientem. Vedení rozhovoru s klientem. Fáze vedení rozhovoru s klientem. Druhy rozhovoru. Bariéry v komunikaci. Aktivní naslouchání. Nonverbální komunikace při práci s klientem. Komunikace s rizikovým klientem**
b) **Rodinná politika. Rodičovský příspěvek. Příspěvek na bydlení. Doplatek na bydlení. Porodné. Pohřebné. Ochrana a podpora těhotenství a rodičovství. Ochrana a pomoc zanedbávaným dětem. Sociálněprávní ochrana dětí. Trestněprávní ochrana dětí**
6. a) **Sociální práce s rodinou. Rodina jako zdroj sociální patologie. Mnoho-problémová rodina. Sanace rodiny. Domácí násilí: definice, druhy, legislativní rámec, komunikace s ohroženými osobami**
b) **Zdravotní politika. Soustava zdravotnických zařízení. Zdravotní pojišťovny a jejich role. Zdravotní péče. Bytová politika. Nástroje bytové politiky. Základní typy podporovaného bydlení**
7. a) **Náhradní rodinná péče: formy, legislativa. Podoby sociální práce. Ohrožené, týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Sociální diagnostika, formy, důsledky. Syndrom CAN a CSA, cíle intervence. Předběžná opatření**
b) **Dávky pěstounské péče – klasifikace, nároky, diferenciacce dle typu pěstounské péče**
8. a) **Terénní sociální práce: pojem, podstata. Význam terénních sociálních služeb. Kompetence a cíle terénního sociálního pracovníka. Terénní sociální služby dle zákona o sociálních službách. Metoda Harm Reduction a její užití**
b) **Systém sociálního zabezpečení v ČR – základní přehled, příklady sociálních událostí. Principy (rovnosti a zákaz diskriminace, důstojnost, svobody a práva, solidarita, participace). Zákonná úprava**
9. a) **Chudoba jako sociální fenomén. Sociální události spojené s chudobou. Typy chudoby v České republice. Chudoba ve vztahu k sociálnímu vyloučení**
b) **Typy a příčiny nezaměstnanosti. Ekonomická vysvětlení nezaměstnanosti. Trh práce. Aktivní a pasivní politika zaměstnanosti. Sociální a ekonomické dopady na nezaměstnaného. Nárok na podporu v nezaměstnanosti. Bezdomovectví a sociální dezintegrace**
10. a) **Poradenství v pomáhajících profesích. Sociální poradenství. Poradenské modely. Průběh poradenského procesu. Vedení poradenského rozhovoru. Osobnost a odbornost poradce. Typy poraden dle cílových skupin**

- b) Sociální pojištění v ČR – zařazení do systému sociálního zabezpečení, složení sociálního pojištění
11. a) Příčiny vzniku sociálně patologických jevů. Disociální, asociální a anti-sociální chování. Delikvence a kriminalita. Prevence sociálně patologických jevů. Preventivní strategie. Primární, sekundární a terciární prevence. Sociální služby a prevence. Jiné instituce poskytující prevenci
- b) Zdravotní pojištění v ČR – základní rámec, práva a povinnosti pojištěnců. Aktuální otázky a trendy. Nemocenské pojištění, zákon, druhy finanční dávek, základní popis a nároky
12. a) Sociální práce s ohroženou mládeží. Specifika práce v nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež: práce se sociální sítí, strukturování programu v nízkoprahovém centru. Tradiční opresivní model. Jiné možnosti přístupu k nemotivovanému a rizikovému klientu. Metoda Harm Reduction
- b) Státní sociální podpora v ČR – zařazení do systému sociálního zabezpečení. Životní minimum. Existenční minimum. Druhy finančních dávek, stručný popis, nároky, klasifikace. Proces přiznání dávky
13. a) Sociální práce se seniory: metody a pracovní postupy. Role sociálního pracovníka ve zdravotnických zařízeních, v sociálních službách, v rámci domácí péče. Spolupráce s rodinou nemocného seniora. Kritické momenty sociální práce se seniory. Stáří a stárnutí jako sociální fenomén: ageizmus, syndrom EAN. Charty seniorů a chronicky nemocných
- b) Důchodové pojištění – základní rámec, druhy důchodů, nároky. Příspěvek na péči – cílové skupiny, rámcová klasifikace, proces přiznání dávky. Způsoby užití příspěvku na péči. Poskytovatelé sociální péče hrazené z příspěvku na péči. Proces přiznání dávky. Finanční zabezpečení vážně nemocných osob (onkologické diagnózy, duševní onemocnění apod.)
14. a) Komunitní sociální práce: pojem a podstata. Komunitní plánování sociálních služeb. Triáda. Typy komunit. Cíle práce s občanskou komunitou: práce se zdroji v komunitě, motivace členů komunity. Role koordinátora komunitního plánování
- b) Dávky a příspěvky pro osoby se zdravotním postižením – legislativa, druhy, rozdělení, způsob podpory a výplaty. Průkazy pro osoby se zdravotním postižením
15. a) Sociální práce s klienty s kognitivními poruchami. Demence. Psychosociální a terapeutické přístupy k osobám s demencí. Programy psychické aktivizace a komunikace s osobou s demencí. Kognitivní terapie. Reminiscenční terapie. Zooterapie. Orientace v realitě. Taneční pohybová terapie

b) Menšina, národ, národnostní menšiny v ČR. Modely soužití různých kultur ve společnosti. Migrace. Azyl. Služby, zařízení a specifika sociální práce s migranty. Přehled právních norem v oblasti azylu

16. **a) Systém a strategie poskytování charitativní, rozvojové a humanitární pomoci v České republice a v zahraničí. Specifika humanitární a rozvojové pomoci. Etické dimenze rozvoje a humanitární pomoci. Hlavní oblasti a organizace zabývající se rozvojem, státy, mezinárodní organizace, nevládní organizace, nadnárodní kooperace. Mezinárodní humanitární právo. Rozvojové programy**

b) Státní správa. Pojem. Základní popis jednotlivých úřadů. Principy státní správy

Literatura:

ČÁMSKÝ, P., SEMBDNER, J., KRUTILOVÁ, D. *Sociální služby v ČR v teorii a praxi*. Praha, 2011.

Individuální plánování a role klíčového pracovníka v sociálních službách. Tábor, 2011.

JUN, H. *Moc, pomoc a bezmoc v sociálních službách a ve zdravotnictví*. Praha, 2010.

KOPŘIVA, K. *Lidský vztah jako součást profese*. Praha, 1997.

KRAHULCOVÁ, B. *Kontexty sociální a charitativní práce*. Praha, 2008.

MAREK, J., STRNAD, A., HOTOVCOVÁ, L. *Bezdomovectví v kontextu ambulantních sociálních služeb*. Praha, 2012.

MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha, 1994.

MATOUŠEK, O. *Encyklopedie sociální práce*. Praha, 2013.

MATOUŠEK, O. *Metody a řízení sociální práce*. Praha, 2003.

MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha, 1997.

MATOUŠEK, O. *Sociální služby*. Praha, 2007.

MATOUŠEK, O. *Základy sociální práce*. Praha, 2001.

MATOUŠEK, O., KOLÁČKOVÁ, J., KODYMOVÁ, P. *Sociální práce v praxi*. Praha, 2005.

MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha, 2011.

MATOUŠEK, O., PAZLAROVÁ, H. *Hodnocení ohroženého dítěte*. Praha, 2010.

MOŽNÝ, I. *Moderní rodina*. Brno, 1990.

MUSIL, L. *Vývoj sociálního státu v Evropě. Čítanka z historie moderní sociální politiky*. Brno, 1996.

- NEDĚLNÍKOVÁ, D. *Metodická příručka pro výkon terénní sociální práce*. Ostrava, 2008.
- SCHMIDBAUER, W. *Psychická úskalí pomáhajících profesí*. Praha, 2000.
- Sociální práce – Sociálna práca. Časopis pro teorii, praxi a vzdělávání v sociální práci*.
- ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí. Kontext, dynamika, intervence*. Praha, 2011.
- ŠPATENKOVÁ, N. *Krizová intervence pro praxi*. Praha, 2004.
- ŠPATENKOVÁ, N. *Poradenství pro pozůstalé. Principy, proces, metody*. Praha, 2013.
- TOMEŠ, I. *Sociální správa*. Praha, 2002.
- TOMEŠ, I. *Sociální právo České republiky*. Praha, 2014.
- TOMEŠ, I. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. Praha, 2010.
- VEČEŘA, M. *Sociální stát, východiska a přístupy*. Praha, 1993.
- VENGLÁŘOVÁ, M., EISNER, P. *Sexualita osob s postižením a znevýhodněním*. Praha, 2013.
- VODÁČKOVÁ, D. *Krizová intervence v praxi*. Praha, 2002.
- VYBÍRAL, Z. *Psychologie lidské komunikace*. Praha, 2006.
- Zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb. s účinností od 1. 1. 2007 v platném znění*.

V Praze dne 27. 9. 2018